

Gulspurv, *Emberiza c. citrinella*. Almindeligt forekommende i Mosearealet hele Aaret.

Kornverling, *Emberiza c. calandra*. Almindelig Yngleflug paa de omliggende Marker. Dens Sang lyder paa alle Aarstider, om Vinteren dog kun paa Dage med mildt Vejr.

To Redefund af Mudderklire, *Tringa hypoleucos* L.

Af VAGN HOLSTEIN

I Dagene fra Onsdag den 29. Maj til Søndag Morgen den 2. Juni 1935 var jeg sammen med Assurandør S. BRAMSEN og Kontorchef A. KØEFOED Gæst hos Grosserer S. BURMEISTER paa sidstnævntes Ejendom, Rotviglund, som er beliggende ca. 16 km Sydøst for Holstebro umiddelbart Syd for Landsbyen Hodsager. Ejendommens nordøstlige Grænse dannes af Storaan, der allerede her er en ret anelig Vandvej, som i de særeste Sving og Bugtninger — foraarsaget af den stride Strøm — glider frem gennem Aadalens frodige Enge. Disse findes som Regel paa begge Sider af Aaen, men enkelte Steder svinger Aalejet tilsyneladende ganske umotiveret helt ind under det høje egekratbevoksede Land, som begrænser Aadalens Sydside, og hvor det er Tilfældet, falder Landet af i bratte, 10—12 Meter høje Sandskrænter, hvis Fod beskylles af Aaens Vand. Under Højvandsperioder æder Aaen bort af Skrænternes løse Sand, hvilket foraarsager stadige Nedstyrtninger, som atter er Aarsagen til, at disse Skrænters sparsomme Bevoksning af Lyng ikke kan faa Tid og Ro til at brede sig, men kun findes som spredte, mørke Klatter paa de stejle Skraaningers hvidgult-lysende Flader.

Allerede den Aften, vi kom til Rotviglund — altsaa den 29. Maj — konstaterede vi Mudderklirernes Tilstedeværelse. Da Kontorchef KØEFOED og jeg umiddelbart efter vor Ankomst gik en Tur paa Engene ved Storaan, fik vi Øje paa to Mudderklirer, som lettede fra en af Aaens mange Kroge. Udstødende deres karakteristiske Skrig: Tidihidi—tidihidi, fulgte de Aaens buggede Løb flyvende ganske lavt over Vandspejlet.

Jeg maa tilstaa, at denne Oplevelse ikke gjorde noget særligt Indtryk paa os, da det jo er en saare almindelig Fore-

teelse at møde trækkende Mudderklirer her i Landet langt hen i Maj; men da Grosserer BURMEISTER senere hen paa Aftenen meddelte, at han havde fundet en »Bekkasinrede« med 4 Æg paa en Sandbanke helt ude ved Aabredde, blev min Mistanke vakt, og uvilkaarlig satte jeg straks dette Redefund i Forbindelse med Mudderklirerne, som jeg havde set tidligere paa Aftenen, idet jeg var klar over, at en Bekkasin ikke vilde finde paa at bygge sin Rede paa en Lokalitet, som den af BURMEISTER beskrevne. Reden havde BURMEISTER fundet, ved at Fuglen paa et Par Meters Afstand var basket ud mellem Redemogivelsernes sparsomme Bevoksning af Stargræs.

Selvfølge galdt vor første Gang den følgende Morgen — den 30. Maj — BURMEISTER's »Bekkasinrede«, og da vi kom Redestedet nær, og Fuglen paa kort Afstand fløj op, afslørede denne sig øjeblikkelig som en Mudderklire. Reden fandtes paa en ved en Krumning af Aaen aflejret Sandbanke, som under Vinterens højere Vandstand sikkert har været overskyttet af Aavandet. Nu var den imidlertid fuldstændig tør, ubevokset paa den ene Halvdel og paa den anden sparsomt bevokset med bredbladet Stargræs og en enlig vantreven Kabbelejeplante. I Sandet paa denne Banke, dækket af overhængende Starblade og af et enkelt Kabbelejeblad, fandtes Reden, som var meget dyb og forsynet med en solid Udfordring af visne, ret grove Græsstængler. Æggenes Udseende var det for Mudderkliren typiske: Rødlig-gulhvid Bundfarve oversaaet med en Mængde ret smaa mørkebrune Pletter og Punkter, som var tættest samlet om Æggets butte Ende. — Af Æggenes Glans fremgik det, at de var stærkt rugede, hvilket blev bekræftet ved vort Eftersyn om Eftermiddagen den 1. Juni, paa hvilket Tidspunkt Spraaningen var paabegyndt for 2 af Æggenes Vedkommende.

Efter at have betragtet Reden fjernede vi os, hvorpaa BRAMSEN og jeg lagde os paa Lur ca. 100 m borte. Længe varede det ikke, før Fuglen vendte tilbage og slog til paa Sandrevlen. Her løb den en lille Tid ligesom tvivlrædig omkring lige i Vandkanten, men snart sneg den sig saa skjult som muligt ind i Stargræsbevoksningen, og et Øjeblik efter laa den paa Reden.

Hverken denne Dag, eller da vi tilsaa Reden den 1. Juni, blev der set mere end een Fugl i Redens Nærhed. Ved Besøget

den 1. Juni opførte Redefuglen sig ret ængsteligt, idet den, efter at have forladt Reden, snart vendte tilbage og holdt sig svævende over vore Hoveder, udstødende nogle korte, skarpe Angstskrig: Pit, pit.

Efter at have konstateret dette Mudderklirepars Ynglen blev BRAMSEN og jeg samme Dags Formiddag opmærksom paa endnu en Mudderklire, som holdt til ved Storaen under en af de tidligere omtalte høje Sandskrænter. Selvfølgelig besluttede vi at forsøge at aflure denne Fugl dens Hemmeligheder, hvorfor vi om Eftermiddagen lagde os paa Lur oppe paa Skræntens Krone godt skjult af den her voksende høje Lyng og de forkrøblede Ege og Enebærbuske. Da vi kom til Stedet, fløj Kliren bort, følgende Aaløbets Bugtninger, men ca. 150 m borte slog den sig ned paa en Sandrevle, hvor den dels løb omkring og søgte Føde, dels var travlt optaget af at pudse sine Fjer. Efter nogen Tids Forløb lettede den og fløj tilbage til det Sted, hvorfra vi havde skræmt den op; men i Stedet for at følge Aaens bugtede Løb tilbage, fløj den nu »over Land« ad den korteste Vej. Denne Manøvre var karakteristisk for Fuglen. Hver Gang den denne Eftermiddag og de følgende Dage blev jaget bort fra det Sted ved Aaen, hvor den holdt til, fulgte den altid paa sin Flugt Aaløbets Bugtninger flyvende ganske lavt over Vandet, hvorimod den, naar den lidt efter vendte tilbage, uvægerlig fulgte den rette Linie »over Land«, flyvende ret højt til Vejrs.

Paa Grund af Helligdagen — Kristi Himmelfartsdag — blev det Sted, hvor Kliren holdt til, jævnligt passeret af Omegnens Ungdom, som var paa »Skovtur« til Rotviglund's Egekrat, saa derfor tilbragte Fuglen en meget urolig Eftermiddag. Hver Gang nogen nærmede sig Skrænten, ved hvis Fod Fuglen opholdt sig, var den i god Tid klar over Situationen og tog til Vingerne. Den forsvandt saa stille og ubemærket, at næppe en eneste af de besøgende lagde Mærke til den, naar den med klippende Vingeslag strøg hen over Vandfladen udstødende sit fine, pibende Skrig. — Men stadig vendte den tilbage til nøjagtig samme Sted, saa at vi, der fulgte dens Færd, var overtydet om, at den, naar den blot fik Ro, vilde gaa til sin Rede. Dens Yndlingsplads var et Bræt, som ude i Aaen var blevet fanget og holdt fast af nogle Vandplanter. Her sad den gerne

og pillede sig eller gik paa Insektfangst langs Brættets Kanter. Ogsaa ved Aabredderne, baade under den stejle Skrænt og paa den modsatte Bred, som gik over i den flade Eng, opholdt den sig meget; men trods 4—5 Timers stadig Vagt fik vi den Dag ikke Fuglen til at røbe sin Rede. — Paa »Engsiden« af Aaen fandtes en smal, sandet Forstrand sparsomt bevokset med Græs og Star, og gaaende ud fra vort første Redefund mente vi, at Reden maatte være at finde der, navnlig da Stedet laa lige ud for Fuglens Favoritplads; men trods omhyggeligt Eftersyn fandt vi ingen Rede og maatte saaledes opgive denne Dags Vagt uden noget Resultat.

Den næste Dag — den 31. Maj — var vi borte fra Rotviglund, og vi kunde saaledes ikke hellige os Efterforskningen af Mudderklirereden; men den 1. Juni Kl. ca. 14 begav BRAMSEN og jeg os atter til vor Observationsplads paa den stejle Skrænts Krone. Dog anbragte vi os denne Dag ca. 75 m længere mod Øst, da vi mente, at vi derfra havde bedre Udsyn over Terrainet. Mudderkliren fløj som sædvanlig bort ved vor Ankomst; men snart fik vi Øje paa den ca. 100 m til højre for os. Den sad paa Toppen af en Hegnspæl lige ved Aabredten og var ivrigt optaget af at pille sig. Herfra lettede den snart og fløj som sædvanlig ind over Engen hen til sit kære Bræt, hvorfra den atter fløj ind til Skræntens Fod. Her stod den ret længe og spejdede til alle Sider for at overtøye sig om, at der var Fred og ingen Fare, hvorpaa den pludselig gav sig til at bestige den ca. 12 m høje Skrænt. Den gik ikke lodret op; men fulgte en skraa Linie, saaledes som det vilde falde naturligt for et Menneske at gaa for at komme fra Fod til Top af en saa brat Skraaning. — Det første Stykke af dens Vej var fuldt af Knolde og Ujevnheder og af nedstyrtede Lyngbuske, og naar den forsvandt bag en af disse, ventede vi, at der maatte Reden være, men hver Gang kom Fuglen atter til Syne, idet den stadig arbejdede sig højere og højere op. Snart naaede den til et Sted paa Skrænten, hvor der for nylig havde fundet et Skred Sted, saaledes at det gule Sand uden en eneste Ujævnhed laa jævnt og glat fra Skræntens Krone til dens Fod. Da Fuglen naaede ud paa denne Skraaplan, kunde vi se, hvorledes den for hvert Skridt sank ned i det fine, løse Sand og sendte det ene lille Skred efter det andet ned ad Skraaning.

Her, paa dette ubeskyttede Omraade, hvor der ikke fandtes den mindste Ujævnhed at gemme sig ved, satte Fuglen fuld Fart paa, idet den dog stadig fulgte den samme, skraat opadstigende Linie. Da den lykkeligt var naaet over denne vanskelige Passage, kom den atter til et Terrain, hvor større og mindre lyngklædte Knolde vekslede med sandede Pletter. Paa dette Tidspunkt havde den tilbagelagt mindst $\frac{2}{3}$ af Vejen til Skræntens Krone, men stadig fortsatte den opad, idet den dog af og til gjorde kortvarige Ophold i Skjul bag en Lyngtot eller anden Ujævnhed. Til Slut naaede den, ca. 1 m under Skræntens Krone, til en lyngklædt Flade af 2—3 Kvadratmeters Størrelse, der som en mørk Trekant strakte sig ned ad Skraaningen. Her stod den længe og spejdede til alle Sider, stadig vippende med Bagkrop og Hale som en Vipstjert. Endelig tog den Mod til sig, bøjede sig frem og sneg sig med uendelig Forsigtighed ind i Lyngen, hvor den forsvandt.

Efter dens Adfærd var vi nu sikre paa, at den maatte have sin Rede paa dette Sted, og medens BRAMSEN stadig holdt Vagt med Kikkerten for Øje, sneg jeg mig langs Skraaningen hen mod Stedet, og da jeg var naaet omtrent hen til Lyngtrekanten fløj Mudderkliren ud fra sit Skjul, og dér, skjult under overhængende Lyngris, laa Reden som en dyb, skaalformet Fordybning tildannet i det frodige Mostæppe, som dækkede hele det lille Plateau, Lyngtrekanten dannede. — Udover det paa Jorden voksende Mos fandtes ingen Udforing i Reden, som indeholdt 4 Æg, men havde jeg ikke set Mudderkliren forlade Reden, vilde jeg have haft vanskeligt ved at fastslaa, hvilken Fugleart disse Æg tilhørte; saa vidt forskellige var de fra almindeligt farvede Mudderklireæg. De var alle ensfarvet gulhvide. Kun paa den butte Ende havde hvert Æg en Plamase, som om der var klasket en grønbrun Farveklat paa den runde Pol, og denne Farve saa var løbet ned ad Polens Runding og derved var blevet tyndere og lysere, jo længere den var naaet fra Toppunktet. — Smukkere og ejendommeligere Vadefugleæg har jeg ikke set.

Da vi nu stod ved Reden, undrede det os ikke, at Fuglen havde tøvet med at gaa til Æggene, medens vi lurede paa den den 30. Maj. En Del af Tiden havde jeg den Dag ligget paa Skræntens Krone bogstavelig talt lige over Reden, som saa-

ledes havde været mig saa nær, at jeg næsten kunde have naaet den ved blot at strække Armen ud.

Ogsaa disse Æg var saa stærkt rugede, at de, da vi for sidste Gang tilsaa Reden om Morgenen den 2. Juni, var begyndt at blive spraaede.

Hvorledes Fuglen kan føre sine nyklækkede Unger hel-skindet ned ad en saa høj og stejl Skrænt, er ikke let at regne ud, og gerne havde jeg overværet denne Begivenhed.

Ved denne Rede saa vi aldrig mere end den ene Fugl. Hvor dens Mage — og for øvrigt ogsaa Magen til Rugefuglen paa den først fundne Rede — har holdt til, er et aabent Spørgsmaal; men dog har jeg en Formodning om Sagens Sammenhæng: Paa et tredie Sted ved Storaæn — længere nede ad Strømmen — blev af alle Turens Deltagere paa forskellige Tidspunkter set to Mudderklirer sammen, men deres Optræden var ikke af den konstante Karakter som de to Rugefugles. Snart blev de truffet ved en Aakrog, snart ved en anden noget derfra, og lagde man sig paa Lur, skete det ikke, at de vendte tilbage til det Sted, hvorfra de var blevet skræmmet bort. Disse Hændelser ledte mig efterhaanden til den Tanke, at det var Magerne til de to Rugefugle, som havde slaaet sig sammen og saaledes fordrev Rugetiden i hinandens Selskab. Selv om de Oplysninger om Mudderklirens Yngleforhold, som findes i de af mig gennemgaaede Haandbøger, er saa vidt forskellige, at f. Eks. I. HORTLING (Ornitologisk handbok, 1929, p. 830) skriver, at det er Hannen, som ruger, medens R. HØRRING (Fugle II, Danmarks Fauna, Nr. 30, 1926, p. 201) og MANNICHE (Danmarks Fugleliv, II, 1929, p. 140) hævder, at det væsentligst er Hunnen, som ruger, saa fremgaar det dog af disse Forfatteres Udtalelser, at det stort set kun er den ene af Magerne, som træffes ved Reden; derfor synes jeg, at det falder naturligt at antage, at de to Mudderklirer, som vi ved Storaæn saa flyve sammen, har været Magerne til de to Reders Rugefugle, hvad enten disse nu har været Hanner eller Hunner.

Naar man ser hen til, at de i Litteraturen nævnte danske Redefund af Mudderklire, som siden hint første, nu historisk berømte Fund, gjort af I. C. H. FISCHER den 21. Juni 1872 (Naturh. Tidsskr., 3. Rk., VIII, 3, 1873), kun beløber sig til

en halv Snes Stykker, virker det ret overraskende i Løbet af et Par Dage at finde to Reder af denne sjældne Ynglefugl paa et ret snævert begrænset Omraade. Imidlertid føler jeg mig overbevist om, at Mudderklirens sjældne Optræden som Ynglefugl i Danmark kun er tilsyneladende, og at Redefundenes Sparsomhed mere skyldes Mangel paa kyndige Ornithologers Tilstedeværelse Landet over, end Mangel paa ynglende Fugle.

Denne Fugls stilfærdige Optræden paa Ynglepladsen kan meget let bevirke, at dens Tilstedeværelse overhovedet ikke bliver erkendt, og selv om Fuglen ses, kræver det sikkert i de fleste Tilfælde et maalbevidst og intenst Arbejde at finde dens godt skjulte Rede.

Som Støtte for min Paastand om, at Mudderkliren er en hyppigere forekommende Ynglefugl end almindeligt antaget, kan jeg bl. a. nævne, at jeg ved et kortvarigt Besøg paa Tømmerby Vejle i Hanherred den 31. Maj 1935 saa to enlige Mudderklirer, hvis Adfærd ganske svarede til Ynglefuglenes Væremaade paa Rotviglund, og jeg nærer ingen Tvivl om, at man med tilstrækkelig Tid til sin Raadighed vil kunne have fundet disse to Fugles Reder.

[I Forbindelse med HOLSTEIN's foran anførte Jagttagelser kan det maaske være af Interesse at fremdrage et Par Meddelelser fra den udenlandske Litteratur. — G. STEIN (Ornithologische Monatsberichte, 1928, p. 129—135) udtaler, at kun ♂ ruger, og at kun ♂ udstøder det bekendte Skrig »Tidihídi«. Ofte færdedes uparrede ♂♂ i Yngleomraadet, men først efterat den parrede ♂ er begyndt at ruge. I Føringen af Ungerne var ♂ langt ivrigere end ♀, og kun ♂ saas anstille sig saaret. — BARTELS (ibid., 1928, p. 174) iagttog et Par med Unger, hvor begge Mager anstillede sig saaret. — TICEHURST (Ibis, 1931. Ref. i Beiträge zur Fortpflanzungsbiologie der Vögel, 1931, p. 197) meddeler, at af 6 skudte Mudderklirer med Rugepletter var 5 ♂♂ og 1 ♀.

LØPP.]